

MARCELA PITTERMANNOVÁ, MARIE BAREŠOVÁ / 6. 4. 2020

Remake, který nebyl. Rozhovor s Václavem Vorlíčkem o filmu *Kdo chce zabít Jessii?*

Václav Vorlíček (1930–2019) se pro filmové řemeslo nadchl na skautském táboře, kde se dostal k natáčení dobrodružného snímku *Na dobré stopě*. První zkoušky na FAMU absolvoval hned po maturitě v roce 1950, jenže nebyl přijat. Díky přímluvě se brzy potom dostal na Barrandov do režijního departmentu. Po roce úspěšně zvládl opakované přijímací řízení a v letech 1952–1956 vystudoval obor režie na FAMU. Od roku 1960 režíroval řadu filmů a televizních seriálů. Jeho specializací byl komediální žánr a tvorba pro děti a mládež. Často se podílel už na námětech svých realizací. Jeho dlouholetým partnerem při vývoji scénářů byl Miloš Macourek. Jejich prvním společným projektem se stala komedie *Kdo chce zabít Jessii?*

Po absolvování studia režie jste se vrátil zpátky na Barrandov. Na čem jste se v prvních letech podílel?

Já jsem se asi po roce dostal do kategorie pomocných režisérů, což už mohl být kandidát jaksi na samostatnou režii. Dokud nepřišel na Barrandov Eduard Hofman, byl v oboru režie stop stav. Režisérů bylo asi čtyřicet, filmů se točilo třicet, takže byla plná zaměstnanost režisérů a nebyla šance se mezi ně dostat. A teprve Eduard Hofman uvolnil tohle tabu a umožnil nástup mladých režisérů. Jako první nastoupil Láďa Helge s filmem *Škola otců* a záhy po něm následovali další. Já jsem v té době, v roce padesát devět, asistoval režisérovi Vladislavovi Delongovi na filmu *Dům na Ořechovce*. Současně jsem se už přitom snažil najít si vlastní cestu k tvorbě. Protože bylo velmi obtížné na sebe upozornit, tak jsem uvažoval jaksi jakou cestu nastoupit. Filmový plán předpokládal i určitý počet filmů pro děti a mládež, tak jsem tam našel

takové volné pole, kam by bylo možno proniknout. Během posledního pomocného režisérovaní už jsem současně vyvíjel vlastní scénář s tematikou vysloveně dětského filmu. S bývalým spolužákem, posluchačem dramaturgie, básníkem Pepíkem Bruknerem jsme tehdy oba měli malá děcka, tak jsme se domluvili, že napíšeme příběh pro děti. Spojili jsme se s Otou Hofmanem, který byl v té době už dramaturgem v tvůrčí skupině. Nakonec vznikl scénář, který schválila umělecká rada, a já jsem nebyl ochoten ho nikomu jinému předat k realizaci. Tak vznikl *Případ Lupínek*, dětská detektivka o ukradených loutkách. Okamžitě potom jsem dostal nabídku na další film a natočil jsem film rovněž pro děti a mládež s dětskými představiteli, který se jmenoval *Kuřata na cestách*. Pak jsem udělal takový pokus. Dneska můžu klidně říct, že to byl pokus nešťastný. V té době byla velmi populární novela *Marie*, kterou napsal Alexandr Kliment. Já jsem se s ním spojil a tak vznikl stejnojmenný film. Nepovedl se, ale přece jenom mi otevřel cestu pro samostatnou tvorbu i v té oblasti jaksi látek pro dospělé.

Následujícím filmem totiž bylo *Kdo chce zabít Jessii?*

Já se vrátím o mnoho let zpět, tj. v roce šedesátém prvním, když jsem jel do Zlína na festival vlakem dvěma vagóny plnými filmových pracovníků, nebyl ve vlaku jídelní vůz a cesta trvala nekonečné hodiny. Nevím, jak dlouho se do toho Gottwaldova tehdy jelo, ale myslím, že to bylo tak šest hodin. No a neprozíraví lidé počítali s jídelním vozem a nic si s sebou nevzali. Já jsem v jednom okamžiku pokuřoval na chodbě a vedle mě stál člověk, který vyndával z aktovky takové malé balíčky a jedl. Můj pohled na něj byl asi tak žádostivý, že mi nabídl jeden z balíčků. Byly to nějaký slaný oplatky pomazaný máslem a proložený sýrem a šunkou, zabalený v nesmírně úhledných balíčkách, které vypadaly jako větší poštovní známky. Dali jsme se do řeči a byl to tehdejší dramaturg ve skupině Šmída–Fikar, Miloš Macourek. Tam jsme se seznámili na tom základě, že mi zachránil život od smrti hladem. Během pobytu na festivalu jsme se mnohokrát setkali, poseděli spolu, nějak jsme si padli do oka a domluvili jsme se, že spolu jednoho dne uděláme film.

K tomu ale došlo až mnohem později.

Macourek byl až do roku šedesát tři plně vytížen psaním scénářů pro Oldřicha Lipského a pro mě si udělal čas teprve na začátku šedesátého čtvrtého roku. Dohodli jsme se, že oživíme komiksové figury. Odjeli jsme na chalupu, kde jsme, jak se tehdy

říkalo, nadržasali scénář. Ten záhy přišel na uměleckou radu a byl okamžitě schválen. Samozřejmě, že to bylo připomínkováno z mnoha stran, takže jsme dělali asi dvě nebo dokonce tři verze, a pak teda přišlo natáčení. Když byl film hotov, nastaly neuvěřitelné rozpaky. Při promítání skupině Kubala–Novotný, která film vyprodukovala, panovalo hrobové ticho. Atmosféra byla naprosto pohřební. Byly nám předloženy otázky, jestli film byl míněn jako komedie, nebo jestli byl míněn vážně. No to byly tristní okamžiky.

Jaké byly hlavní námitky?

Ideová stránka v tom nehrála žádnou roli. Jako že je to jaksi americký téma. Ale že tomu lidi nebudou rozumět. Já jsem argumentoval tím, že jsem jako kluk vyrůstal na komiksovém seriálu *Rychlé šípy*. Čili jsem předpokládal, že je to fenomén všeobecně známý. Navíc jsem měl schovaný komiksový sešity od amerických vojáků. Jezdil jsem na prázdniny za babičkou do Blatný a tam byla ještě v pětáctýřicátým do října nebo dokonce do začátku listopadu americká posádka. A po nich tam zůstaly hory časopisů, který vyhazovali z oken lihovaru, kde bydleli. Taky nám něco půjčil Škvorecký, který měl nějaký komiksy schovaný.

Jak to s tím schvalováním dopadlo?

Nakonec přišel, nevím už z čí strany, tuším, že to byl Bedřich Kubala, nápad pustit film lidem. Tak se vyjednalo v Kralupech, kde byl čerstvě dostavěný kulturní dům a otevřeno nové kino, že uvedeme jakousi pokusnou premiéru od pěti a od osmi. Vedoucí si vyžádal fotografie z filmu, napsal se ručně plakát, že bude mimořádné představení nového českého filmu s Jiřím Sovákem, Danou Medřickou, Olgou Schoberovou a tak dále. Přijelo asi osm lidí ze skupiny a byli jsme tam my s Macourkem s manželkami. Kino se naplnilo, začalo promítání a následoval smích po smíchu. Čili dá se říct, beze slova pýchy říkám, že to byl bouřlivý ohlas. Jak od těch pěti, tak od těch osmi. Potom jsme zasedli v přilehlé restauraci a skupináři se plácali po ramenou, jaký že se jim to povedl pěkný film.

Ve filmu *Kdo chce zabít Jessii?* je významná spolupráce Saudkova. Jak to s ní bylo?

To byl velikánskej problém, protože Saudkové jsou dva. Jan, fotograf, a Kája, kterej amatérsky nebo poloamatérsky kreslil komisky, který měl dokonale zmáknutý. Třeba

podobu Schoberový měl úplně v ruce, tu mohl se zavřenýma očima namalovat, poněvadž se tím bavil. My jsme toho chtěli využít, jenomže on v té době seděl ve vězení. Nevím za co, ale přišel do nějakýho konfliktu s tehdejšími zákony a byl zavřenej. Já jsem teda požádal toho Jana, který se taky zabýval kreslením, jestli by neudělal nějaký návrhy. On je udělal, ale nebylo to jaksi ono. Nebyla tam ta zručnost, i když to měl od bráchy vočíhnutý. Naštěstí ještě před dokončením Káju jednoho dne pustili. Ozval se mi po telefonu a já jsem dodatečně namaloval takový předlohy, jaký že asi tak děj by se měl v tom komiksovém sešitu odehrávat. A on to podle mých instrukcí a podle mých požadavků přesně namaloval. Film byl už hotovej a dodatečně se dotáčely detaily těch komiksových sešitů, těch kousků děje, teda děje v uvozovkách, které se ve filmu objevují jako iniciativa pro snění pana docenta Beránka, kterého hrál Jiří Sovák.

O film se taky zajímal jeden americký producent.

Jednoho dne nás s Macourkem zavolali na Filmexport, kde seděl různolící Američan William čili později Bill Snyder, který nám oznámil, že právě koupil autorská práva na náš film a že budeme pro něj dělat remake. Jestli s tím souhlasíme. No když jsme dostali šeky, tak jsem samozřejmě rád souhlasil, protože jsme taky už v té době věděli, co by se na tom filmu dalo vylepšovat.

Uměli jste anglicky?

S angličtinou jsem přišel do styku až v době, kdy jsme začali komunikovat se Snyderem. Člověk to necítil jako potřebu, poněvadž ona ještě tehdy v té době taková mezinárodní řeč, dokonce jaksi oficiální diplomatický jazyk, byla francouzština. Šest neděl před odletem jsme si v Praze najmuli vysloužilého středoškolského profesora, s kterým jsme se scházeli dvakrát nebo třikrát týdně v kavárně Hlavovka, kde do nás lil základy angličtiny. Víím, že měl takový představy trochu ještě Divokého západu, poněvadž říkal: „Pánové, v první řadě se musíte naučit boxovat!“ Poněvadž měl dojem, že hned se na nás bude v Americe někdo sápat a my se budeme muset bránit ostrým direktem. To byl velice starý pán, ale jakési zákony do nás nalil, takže jsme byli soběstační, co se týká návštěv restaurací a galerií, kam směřovaly naše první kroky, poněvadž první tři dny jsme měli volno. Šmejdili jsme po New Yorku, vzali jsme to hned do Guggenheim Museum a tak dále.

Jak jste tam pak pracovali?

Snyder to podmínil tím, že budeme spolupracovat s americkým scenáristou Stuartem Hamplem, jehož jméno jsme potom použili ve filmu „Pane, vy jste vdova!“ Pracovali jsme s ním v našem newyorském apartmá na americké verzi filmu *Kdo chce zabít Jessii?* Byli jsme tam poměrně dlouho, snad dva a půl, tři měsíce. Scénář jsme vytvořili a poprvé jsme přišli do styku s tím, že producent taky může mít požadavky.

Jak to probíhalo?

Do té doby jsme spolupracovali s filmovou dramaturgií, ale tady přišel přímo producent, neřekl bych diktát, ale přání. A nemůžu říct, že všechna ta přání jaksi byla úplně nerozumná. Ale taky jsme poznali, kam to celé může děj posunovat vzhledem k tomu poamerikanizování. Scénář už byl snad téměř hotovej, nebo dokonce ukončenej a Snyder najednou přilítl v naprosto nečekanou dobu a přinesl zprávu. Právě se dozvěděl, že v Hamburku mají dokonale vycvičeného hrocha, a on by ho do toho filmu chtěl! Samozřejmě nastal problém, jak do látky, která neměla s hrochy ani s jinými živočichy nic společného, najednou toho hrocha vpašovat. No tak podařilo se. Dokonce jsme ho situovali na Karlův most, kde se ten hroch měl zúčastnit nějakých situací. Všechno bylo logicky zdůvodněné, hroch dostal svoji roli. Skončili jsme práci a vraceli jsme se zpět do Evropy. To bylo v roce šedesát sedm, tak jsme zalítli do Montrealu na světovou výstavu a taky jsme se asi na tři dny zastavili v Londýně. Uplynul rok, kdy pan Snyder sháněl peníze. Základní kapitál měl, poněvadž čile obchodoval s filmy. V Praze byl známý tím, že kupoval filmy Jiřího Trnky a uváděl je v Americe.

Americký remake ale přeci nakonec nevznikl?

Pan Snyder přijel na Barrandov s šeky vyjednávat podmínky v roce šedesát osm. Jenže nešťastným způsobem přiletěl v den, kdy v Praze bylo na jedinou noc vyhlášeno stanné právo a on o tom nevěděl. Ubytoval se jako vždy v hotelu Alcron a večer vyšel ven, že půjde na večeři do Jalty na Václavský náměstí. Udělal jenom pár kroků a dostal pendrekem přes záda. Druhý den jsme se s ním setkali a on nám ukázal obrovský fialový jelito přes celý záda. Vyzvedl si nazpátek šeky a už se sem nikdy nevrátil.

To je velká škoda.

No, přece jenom český film je český film. Když tě někdo nutí do takových poloh a ještě jsme navíc prožívali všechno ve velice podrobných a urputných debatách s tím americkým autorem Stuartem Hamplem, tak si člověk říká, že to třeba až ani taková škoda není.

Ale zaplatili vám to?

Samozřejmě. Snyder byl třeba iniciátorem té naší cesty z Ameriky přes Montreal. Všechno nám zaplatil, vyjednal nám tam bydlení a všestranně se o nás postaral. Vzal letenky, nechal je přebookovat, musel asi pravděpodobně něco připlácet. Choval se na vynikající úrovni. Perfektně se o nás staral.

Filmem *Kdo chce zabít Jessii?* začala dlouholetá spolupráce s Milošem Macourkem.

Na film se stály fronty, bylo to pro nás příjemné, zejména ho bralo mladý publikum a o tom, že by jim byla cizí ta tematika nebo využití komiksů, tak o tom se vůbec nedá mluvit. To brali prostě absolutně všechno. No a protože film byl úspěšný, tak jsem okamžitě dostal ze stejné skupiny nabídku. Vlastně už byl hotový scénář podle povídky Oldy Daňka, který dostal konečnou podobu po malých úpravách z mé strany a musím dodat, že i za pomoci Miloše Macourka. Byl to *Konec agenta W4C*, kterej byl u našeho publika taky velmi pochvalně kvitován. A dokonce i za tímto filmem přišla nabídka na remake, tentokrát z francouzské strany. A taky to z nějakýho důvodu, nevím už přesně z jakýho, zhaslo. Ale já jsem ani neměl valný zájem to dělat, poněvadž už nám v hlavě zvolna nazrávala idea nového filmu. Původní název byl *Ledvinky paní Steinerové*, což se pak měnilo, až poslední název byl *Pane, vy jste dvojnásobná vdova*. A tehdy už nastoupivší hlavní dramaturg Ludvík Toman geniálním škrtem vyhodil slovo dvojnásobná a jmenovalo se to „*Pane, vy jste vdova!*“.

Chtěli jste někdy na komiksovou *Jessii* navázat?

Pokoušeli jsme se vrátit ke kořenům a vrátili jsme se jednak k *Jessii* a jednak k Saxaně. Na vyzvání potenciálního producenta filmu jsme dali dohromady příběh, který se jmenuje *Blackman kontra Saxana*. To existuje ve scénáři, je to komiksová komedie. Tentokrát ale vznikala s daleko větší znalostí komiksů, nežli když jsme si troufali na tu *Jessii*. Dneska už víme, že je to vlastně samostatná odnož kreslené literatury,

poněvadž v komiksech vznikají doopravdy vynikající věci. Vychází to jako krásné knihy v lakovaných obálkách za velmi drahé peníze a kupují to intelektuálové. Dokonce to sami vytvářejí intelektuálové. No, zkrátka to bylo postaveno na lepší bázi znalosti žánru a koncipovali jsme to vysloveně jako takovou bláznivou komedii. Nicméně se na to dodneška nesehnaly peníze.

—

Interview zpracovala Marie Barešová na základě rozhovorů, které pro Národní filmový archiv v roce 2000 zaznamenala Marcela Pittermannová. Zvukové záznamy i jejich přepisy jsou badatelům k dispozici ve Sbírce zvukových záznamů NFA.

Film si můžete zdarma pustit na YouTube kanálu Česká filmová klasika.